

նշանակութիւնը կը գտնէին մասնաւոր շինուած ցանկի մը մէջ :

ԱՌԻՍԽԱՅ կամ ՊԱՏՊԱՆԱԿ . Օւսազան տեսակ էր նուսխայից դործութիւնը : Սէկ քանի մետաղ՝ աստեղաց ալ և ալ զուգընթացութե ժամանակ հալելով, և վրան նշանագիրներ գրելով կ'ըլլար : Հիմայ ալ Տաճկընները խիստ կը յարգեն Վէ՛լ քուած մատնին, որուն վրայ և մէջի կողմը պատշաճ ժամանակով (այսինքն էշէճ «անախ») գրեր և նշանագիրներ փորել կուտան : Պղտի տղաք չար աչքէ պահելու համար՝ գիտոր, պաղլեղ և օձի լեզու կարծուած քար մը կը կախեն : Սմանց նուսխայից կուտային զօրութիւն գալիքը իմանալու . ոմանց՝ հիւանդութենէ ընդնայընելու, փաստակար կենդանիներէ և դիւթութենէ ազատ պահելու, կամ ցանկութիւն գրգռելու, կամ իշխանաւորի մը աչքը մտնելու :

Վոհարեղինաց ալ զանազան պահպանողական զօրութիւն կուտային : Սմանք ահուայի ցաւէ ազատելու համար՝ կուրծքերնուն վրայ ձիու կամ իշու ահուայ մը կը կախէին : Սմանք ալ բաղդաւոր ըլլալու համար՝ օձի շապիկ վրանին կը կրէին : Այսպիսի աւելորդապաշտութեանց վերջը չէր իգար, թէ որ ամէնն ալ ուզէինք հոս նշանակել :

Այս վերոյգրեալ հմայութեանց համառօտ ցանկին վրայ աչք մը դարձնելով՝ կարգացողը բացայայտ կը տեսնէ թէ որչափ չնչին բաներով մարդս խաբուեր է : Սուտի, ինչպէս վերը ըսինք, այս՝ գիտութեամբ ծաղկեալ դարուս մէջ, և քրիստոնէական լուսով լուսաւորեալ ժամանակս, ամօթ և մեղք է հաւատք ընծայել այսպիսի բաներու, որոնց իրաւը միայն Մտուած կրնայ ընել : Ս'վ կրնայ, բաց 'ի նմանէ՝ և որուն որ ինք յայտնել կ'ուզէ, գալիքը իմանալ : Ի՞նչ կարօղ է մարդս հմայեկ շինելով՝ մէկը կը մէկալը կապել . պտուկի մը մէջ զանազան նիւթեր եփելով՝ հեռու

քաղքէ բռնութեամբ մարդը քովը բերել . մարդու աչքը կապելով՝ ուղածը ցուցնել, ուղածը աներեւոյթ ընել . գլխանոց մը գլուխը անցընելով՝ ամէն տեղ պըտրտիլ, և մէկու մը չեքենալ . և այլն : Մտնց սքանչելիք և հրաշք կ'ըսենք . և հրաշքը միայն ամենակարօղ զօրութեանը իշխանութեան տակն է . և մահկանացուի մը մեծ յիմարութիւն և անօրէնութիւն է՝ Մտուածոյ զօրութեանը ինքը զինքը հաւատար կարծել : Մ'բ բաներուս հաւատալու համար՝ պէտք է կամ խենթ ըլլալ, կամ զՄտուած ուրանալ :

* *

Ա Ռ Ա Կ

Աւիւր և Մաշ :

« Ս'վ շրջմոլիկ սատան չար ,
Յէրբ լըկիցես զեղկելիս »
Ասէր ալիւր վըշտահար
Առ մաղն 'ի գառն լալիս :
Եւ զայս ցալիւր մաղն ասէր .
« Բայց լըկելովք և մաքրիս » :
Մի գու գըրնիչդ անդոսներ
Թէ լաւանալ կամիցիս :

Պառաւ և հայելի :

Կիս պառաւ ձօն Աստղեկան ետ գհայելին .
« Ոչ ես , ասէ , պէտս ինչ ունիմես սըմին .
Ձինչ էին՝ գա ոչ կարէ ինձ ցուցանել ,
Եւ զոր ինչ եմս արդ ոչ կամիմ տեսանել » :